

الف) نمای کلی مسجد

- مکان مسجد
- نقشه مسجد
- وسعت مسجد

انواع مسجد

احتمالات مسجد جامع

مسجد جامع:

پادگان

رقبای مسجد

● مسجد چند منظوره:

● مسجد چند طبقه

● ارتفاع مسجد

سقف مسجد:

توسعه یا تعدد مساجد:

ضرار المسجد یا مسجد ضرار:

شرافت و فضیلت مسجد سازی:

ب) نمای داخلی مسجد

● دربهای مسجد:

● کفشداری مسجد:

قبله

محراب :

● تهویه مسجد:

● نور منبر و محل خطابه:

● مسجد:

• جایگاه بانوان:

• تزئین و نقاشی مسجد:

ج) نمای بیرون مسجد

• سر درب ورودی:

• گلدسته‌ها:

• وضوخانه:

• پارکینگ:

• فضای سبز

• خانه عالم:

• خانه خادم:

• سایر مرافق مسجد (مغازه ، اتاق نگهداری ، اتاق بسیج)

• کتابخانه:

• کتابخانه و مراکز فرهنگی

• آبدارخانه:

شرایط پارکینگ:

آب آشامیدنی و آبمنما :

مسجد نشانه‌ زیبایی:

• نشانه آبادانی توسعه و پیشرفت:

• نشانه خدا دوستی و خداپرستی:

• وحدت و استواری:

• نشانه مدنیت و تمدن :

• نشانه وحدت امت اسلامی :

● عظمت و اقتدار:

● سرافرازی و سربلندی:

● ارادت مردم به خوبی‌ها:

تحقیر و نابودی بدی‌ها

مسجد و آئین شهروندی:

بود مسجد علامت شهر و نبود آن علامت روستا

محل تدوین آئین شهروندی

محل تصویب و ابلاغ آداب شهروندی

محل نمایش و آموزش عمومی آداب شهروندی

مسجد نماد ورودی شهر

● انتخاب شهردار و اداره شهر:

● مسجد و خدمات شهری:

● مرکز اصلی اداره شهر:

● نقش مسجد در حل معضلات شهری:

● مسجد الگوی نظافت شهر:

خادم افتخاری:

امامت مسجد

وحدت عمارت و امامت (حاکم شرع و حاکم شهر):

● امام جماعت یا امام مسجد:

● امامت در کسوت روحانی:

● امام راتب و موقت:

● امامت مسجد و مدیریت فرهنگی:

• شرایط امام جماعت:

(۱) الف عدالت (درستکاری)

(۲) ب اعتدال:

(۳) سلامت و تندرستی:

(۴) قرائت:

(۵) نظافت و آراستگی ظاهری:

(۶) قدرت و توانایی جسمی:

(۷) فصاحت و بلاغت (کمال سخن):

(۸) معلومات سیاسی و اجتماعی:

مدیریت: الف) وظایف امام جماعت:

عزت نفس_عزت مندی):

- رعایت وقت
- مسجد داری:
- مردم داری:
- رعایت شئون روحانیت (زی طلبگی و ساده زیستی و پرهیز از مواضع تهمت)

رعایت سرعت همراه با طمأنینه

رعایت حقوق دیگران

ترک مستحبات ذکری، فعل مستحبات عملی

ب) عوامل موفقیت امام:

- عوامل شکست یا عدم موفقیت امام مسجد:
- قدرشناسی از امام (نکوداشت) (رساله حقوق امام سجاد دیده شود)

ج) جایگاه اجتماعی امام مسجد:

- جایگاه عبادی ۲ (از نظر مکانی - جلوتر آری بالاتر خیر)
- امام مسجد و رهبری منطقه:
- تعیین و تغییر امام مسجد:
- عامل ایجاد زبان مشترک :

و) کارکرد های اجتماعی مسجد :

- مرکز مراسم جمعی:
- مکان ارتباط جمعی:
- میعادگاه وحدت:
- محل تساوی و عدالت بین اقشار مردم:
- محل رقابتهای صحیح اجتماعی:
- آسیب‌های رقابتهای امروزی:
- کانون مشاوره اجتماعی و همفکری و تبادل نظر:
- احیای مناسبتهای اسلامی:
- احیاء مناسبتهای اسلامی زمانی:
- مسجد و نشاط اجتماعی:
- مسجد و انضباط اجتماعی:
- مسجد و احقاق حقوق اجتماعی:
- مسجد و نظارت همگانی:
- امر به معروف و نهی از منکر:
- برنامه‌ریزی جهت ساماندهی اجتماعی:
- شناخت متولیان دارای شرایط برای انتخاب آنها:
- کانون کاریابی و اشتغال:

- پایگاه کمک رسانی به مستمندان:
- پایانه مسافرتها :
- وساطت در امور خیر:
- اصلاح ذات البین :
- شناخت نیازهای مختلف اجتماعی و اقدام برای آنها :
- آگاهی و برنامه‌ریزی برای فعالیتهای اجتماعی:
- ایجاد رقابتهای صحیح اجتماعی:
- پر کردن اوقات فراغت:

- شناخت مقتضیات و ضرورت‌های
- شناخت دشمن و نفاق و منافق:
- شناخت آداب معاشرت:
- دفاع از مساجد و اهل آن:

جایگاه سیاسی:

- حاکمیت و سلطه و ولایت امام
- امام مسجد و ولایت فقیه
- الگو بودن وحدت و پرهیز از تفرقه
- نظارت بر حوادث سیاسی اطراف مسجد

م (کارکردهای سیاسی :

- سیاست عین دیانت (مسجد)
- مسجد عامل شکل صحیح سیاسی:
- دعوت به وحدت:
- مرکز تجمع‌های سیاسی صحیح و جهت‌دار:
- خاستگاه خواسته‌های سیاسی مردم و محل قیام‌ها:

- مکان بیداری سیاسی مسلمین:
- مرکز نشر افکار صحیح سیاسی در جامعه:
- مرکز جلوگیری از افکار انحرافی و انحراف سیاسی:
- مرکز مشارکت عمومی:

مسجد و تاریخ سیاسی :

- مرکز سیاست و سیاستگذاری اسلامی:
- و اما سیاستگذاری:
- مهمترین نهاد سیاسی مذهبی:
- مرکز مبادله و مذاکره افکار سیاسی:
- مرکز سیاست پاک و بدون نفاق:
- مرکز سیاست بدون نفوذ اجانب:
- نقش مسجد در ایجاد و حفظ و تداوم انقلابها و نهضتهای اسلامی:
- مسجد مرکز سیاست و سیاستگزاری در اسلام:
- خواستگاه قیامهای مذهبی و شیعی:
- مرکز حرکتیهای ضد استکباری در طول تاریخ
- مسجد ضرار و مبارزه با نفاق:
- مرکز دفاع از قیامهای مردمی:
- نقش مسجد در تحولات سیاسی در طول تاریخ:
- نقش مسجد در انقلاب اسلامی ایران (قبل - در آن دوران - و بعد از انقلاب)
- روشنگری سیاسی:
- آغاز حرکتها و تظاهرات :
- افشاگری علیه طاغوت:
- تحصنهای داخل مسجد :

- نقش مسجد در دفاع مقدس:
- مسجد مدینه کوفه مرکز حکومت
- رابطه رهبری با مسجد:
- خدمات و وظایف متقابل حکومت و مسجد:
- دیدار مسئولین:
- دفاع از حاکمیت صحیح و انتقاد از حاکمیت طاغوتی:
- دفاع از رفتارهای صحیح در
- مسجد مرکز حکومت و قضاوت:
- مرکز پی‌ریزی حکومت صحیح:
- وظیفه حکومت در رابطه با مساجد:

جایگاه خانوادگی

- بستگان امام:
- مجرد و معیل بودن
- فرزند عالم یا پدر عالم بودن
- اقتداء خانوادگی به امام
- تعدد فرزند و همسر
- فقر و غنا
- همراه بودن یا همراه نبودن

- تأمین منابع مالی مسجد:
- تأمین منابع مالی امام مسجد:
- محل سکونت امام مسجد:

(د) نماز جماعت:

- مسجد و جماعت:

• فضیلت جماعت:

- شرایط جماعت:
- ارتباط با مردم:
- ارتباط با نمازگزاران (اتصال صفوف):
- هموار بودن مکان:
- هماهنگی در نماز:

ه) آداب جماعت:

آداب صفوف

- فشرده‌گی صفوف:

جماعت و نماز

جمعه و مسجد

و) امامت یا مدیریت مسجد:

- مسجد و مدیریت اسلامی:
- اصول امامت در مسجد:
- ۱. مدیریت امام مسجد (مذهبی است)
- ۲. مدیریت هیئت اماناء (شورائی است)
- ۳. برای خداست
- سازمان مدیریت مسجد (مدیریت داخلی ، حقوقی)
- اوصاف مدیریتهای مختلف مسجد:
- مدیریت عظامی مساجد:

مدیریت مساجد داخل (شیعه و سنی)

مدیریت مساجد خارج (شیعه)

- هیئت امنایا هیئت مدیره :
- نحوه انتخاب مدیر و مدیران:
- وظایف مدیر مسجد:
- نشانه‌های مدیر موفق:
- مشارکت زنان در مدیریت مسجد:
(جزوه زنان دیده شود)

شیوه‌های مدیریت صحیح:

مدیر موفق (نمونه):

مدیریت بخشهای مختلف مسجد:

۱- آبدارخانه

۲- نور و صوت

۳- پذیرایی

۴- روابط عمومی

م) مدیریت مساجد میراث فرهنگی:

موقوفه دار و بی موقوفه: (باشد یا نباشد):

میزان و اختیارات واقف در اداره امور مسجد: (از جزوه‌های نوبهار)

ادله جواز جعل تولیت در مسجد:

حاکم اسلامی و مدیریت مسجد:

بانی حق و تو ندارد:

موقوفات مزاحم:

مدیریت اداره موقوفات:

کارکردهای فرهنگی مسجد:

الف) تأثیر مسجد در فرهنگ عمومی:

- فرق بین فرهنگ و آداب
- فرهنگ دینی یا فرهنگ وارداتی
- نقش مسجد در نابودی رسوم و عادات
- مسجد فرهنگ ساز یا فرهنگ سوز
- گستردگی فرهنگی یا گسستگی فرهنگی
- مسجد پایگاه توحید و تقوا:
- مسجد نماد دینداری مردم:
- عامل نگهداری جو فرهنگی صحیح جامعه:
- مسجد گویای فرهنگ شهر و روستا:
- فریاد گر توحید و نبوت (اذان):
- دعوت کننده به نماز و عبادت (اذان):
- مسجد محل اطلاع رسانی: (جزوه اطلاع رسانی دیده شود)
- مرکز مشاوره فردی و خانوادگی:
- مرکز تکامل و شادابی فرهنگ عمومی
- سنگر جلوگیری از نفوذ و فرهنگ بیگانه:
- سنگر مبارزه با فرهنگ ابتدال و بیگانه: (در کامپیوتر دیده شود)
- مسجد و توسعه فرهنگی:
- مقاومت مسجد در تهاجم فرهنگی بیگانه:
- مسجد و بحر انهای فرهنگی:
- جدایی از مسجد سبب ضربه خوردن به فرهنگ و ارزش جامعه:

• مسجد عامل وحدت فرهنگی جامعه:

• مسجد عامل تعامل و تعاون فرهنگی:

• مقایسه کارکردهای فرهنگی مسجد با سایر مراکز:

• جایگاه عبادی:

• عامل بازدارنده از گناهان:

کارکرد دینی:

• عامل دینداری و دین دانی مردم:

• تاسیس حوزه های علمیه در مساجد

• مرکز دین آموزی

• (دین = فرهنگ برتر)

کارکرد رسانه ای:

(جزوة اطلاع رسانی دیده شود)

ب) تأثیر مسجد در فرهنگ نماز گزاران (مسجیدی ها):

• میعادگاه وحدت نماز گزاران:

• تجلی گاه معنویت و حماسه:

• مرکز اشتغال به معنویت و عبادت و دوری از بطلالت (ذکر و فکر و حضور):

• مرکز تکامل فکری و فرهنگی:

• مرکز رایزنی فرهنگی (و خوددرس امام صادق):

• مرکز دین آموزی (دین = فرهنگ برتر)

مسجد ضرار یا ضرار المسجد:

• عامل دینداری مردم:

• حضور زنان در مسجد:

(جزوة زنان دیده شود)

«رفت و آمد جوانان به مسجد»

(جوانان و مسجد دیده شود)

ج) کارکردهای علمی و آموزشی مسجد:

ج) کارکردهای مرکز آموزش (مسجد):

مسجد مرکز آموزش تمام دین:

مسجد مرکز نماز آموزی:

مرکز دین آموزی، معارف آموزی:

• بهترین مکان آموزش:

• بهترین مکان تفکر:

• آرامش، آموزش:

• محل مذاکره علمی:

انتخاب علم

د) ویژگی های آموزش مسجدی:

• انتخاب آموزگار و عالم دینی

- انتخاب مرجع دینی
- مسجد تریبون مراجع تقلید
- مکان آموزش مقدس است (تقدس مکان)
- کتاب آموزش مقدس است (قرآن):
- زمان آموزش مقدس است:
- ابزار آموزش (منبر و محراب): (بحث منبر در جزوة تبلیغ دیده شود)
- محراب محل آموزش عملی:
- تقدس و تاثیر محراب در آموزش:
- آموزش دهنده:
- مکان آموزش:
- معلم فارغ التحصیل همان کلاس است:
- اختیار است و اجباری نیست:
- آموزش های مورد نیاز: (علم نافع)

ه) ویژگی های علوم مسجدی :

- مبتنی بر ایمان:
- با انگیزه:
- کاربردی و عملی:
- اجر و ثواب آموزش:
- آموزش مورد نیاز باشد:
- موجب نجات و سرافرازی باشد:
- تنها برای دنیا نیست بلکه برای دنیا و آخرت است:
- اجتماعی:

ز) کارکرد های بازداري (منکرات)

• مبارزه با تحزب‌گرایی و تشکل‌های

• بی‌خاصیت:

• شناخت آسیب‌های اجتماعی و برنامه‌ریزی برای برطرف کردن آن:

• جلوگیری از سرگرمی‌های بی‌ثمر:

• از بین بردن مراکز موازی:

• جلوگیری از احساس حقارت:

• جلوگیری از تجمع‌های بیهوده و مضر:

• جلوگیری از صرف بودجه‌های اضافی:

تأسیس مسجد:

• سیاستگذاری کلی:

• مکان‌یابی

• آمایش

• تأمین هزینه‌های مسجد:

• نظارت به حفظ و ساخت مساجد:

• پیش‌بینی مساجد در نقشه جامع شهرها:

• حفظ امنیت مساجد:

• تدوین و اجرای طرح جامع نمونه‌سازی

بحث سیاسی مسجد دیده شود:

کارکرد نظامی مسجد

الف) بسیج و آمادگی نظامی

• بالابردن روحیه جهادی و شهادت‌طلبی

• مرکز سیاست‌گذاری و اتاق جنگ و فکر

- تهییج و ترغیب آنان به شرکت در جبهه
- نماز جماعت و آموزش آرایش نظامی
- پرورش نیروهای معتقد و مقاوم
- عبادت در مسجد

ب) محل اعزام نیرو

- پشتیبانی از رزمندگان
- محل اعلان نیازهای رزمندگان
- محل جمع آوری
- دعا برای رزمندگان
- همگامی با رزمندگان – مرکز خبررسانی
- مرکز اطلاع رسانی به رزمندگان
- مقر فرماندهی
- حلقه وصل
- محل افشای توطئه‌ی دشمن
- جلوگیری از نشر و تأثیر تبلیغات سوء دشمن
- نماز جمعه در مسجد و آموزش توطئه و تاکتیک‌های دشمن
- محکمترین سنگر
- آخرین سنگر
- محل تشکیل شورای امنیت و مرزها

ه) با آسیب دیدگان و شهیدان :

- زنده نگه داشتن یاد شهداء

اگر آن کار انجام شود آثار و برکاتی دارد.

- تجلیل از خانواده شهداء

- تجلیل از رزمندگان

- رسیدگی به آسیب دیدگان

- عیادت مجروحان

(و) حفظ حرمت مسائل نظامی

- حرمت جنگ کنار کعبه (مسجد الحرام) مسجد محل آمادگی برای رزم

است نه محل جنگ

-

کارکردهای تاریخی مسجد

الف) نقل تاریخ گذشته در مسجد:

- مسجد تاریخی ترین مکان

- کتاب تاریخ گذشته

- میراث تاریخ و فرهنگ پیشینیان

- زیباترین آثار تاریخی

- ماندگارترین آثار تاریخی

- سیر تاریخی بناهای مذهبی

- آثار تاریخی مساجد (زمزم، مقام ابراهیم و ...)

ب) حفظ تاریخ فعلی

- تاریخ ماندگار

- ماندگاری تاریخ در سایه مسجد

- مانع تحریف تاریخ انبیایی

- حفظ تنوع جاذبه های تاریخ

ج) تأثیر تاریخ مساجد یا مساجد تاریخی و تأثیر مسجد در تاریخ

- مرکز تحولات تاریخی
- نقش مسجد در صیانت از تحریف تاریخ
- حوادث تاریخی در مسجد
- جهت دادن به تاریخ
- حفظ سایر ابنیه تاریخی در سایه مسجد
- خروج تاریخ از مسجد = خروج تاریخ از تاریخیت

اهداف حضور در مسجد

۱- اثبات ایمان و عدالت من اعتاد الی المسجد فاشهدوا له بالایمان له بالعداله

۲- زیارت الف خدا طوبه لمن تطهر فی بینه ثم زارنی فی بیتی

ب) رسول

ج) علما

۳- رفاقت

مؤمنین
اخا مستفادا فی الله

۴- فقاقت

• علما مستطرفا

۵- قرائت

سکوت وقت قرائت نماز

۶- اثبات حجت

احب البقاع الی الله المساجد

اثبات ارادت

۷- نجابت (لایاتی من کل قبیله الانجیها) و وجاهت (قیموا) وجوهکم

عند کل مسجد

۸- امامت مدیر واقعی مسجد امام مسجد است.

۹- خدمت بهترین خدمت حضور

۱۰- عمارت انما یعمر حضور در مسجد

۱۱- سلامت اذا نزلت الاهداب و الآفات عوفی اهل المساجد

۱۲- امانت الف (دین

ب) دنیا

ج) فرزندان

۱۳- تربیت

حجت بالله

۱۴- هدایت

آیت محکمه

۱۵- رضایت

من اعتاد الی المسجد فاشهدوا له بكل خیر

۱۶- جماعت

یطلب فیہ الجماعه

۱۷- درایت

لایاتی من کل قبیله الا وافدها

۱۸- زینت

خذو زینتکم عند کل مسجد

۱۹- شجاعت

انما یعمر مساجد الله ... و لم یخس الا الله

۲۰- نظم

۲۱- رسالت

۲۲- دوری از انحراف و بدعت

از مصادیق عمران، سکوت در مسجد است

۲۳- سکوت

و امام یشفع له

۲۴- شفاعت

ان الله اذا احب عبد جعله قيم مسجد

۲۵- جذب محبت خدا

فيه رجال يحبون ان يطهروا

۲۶- طهارت

فاشهدوا له شهادت زمين مسجد بر نمازگزار،

۲۸- شهادت

شهادت به توحيد و نبوت (اذان)

۲۹- طاعت از رهبری

۳۰- بسيج - اعزام پشتيانی و تدارکات

کارکردهای هنری مساجد

الف (مسجد، موزه هنرهای تاریخی و معاصر

- خط و تذهیب
- نقاشی
- منبت کاری
- سفالکاری
- کج بری
- خطبه خوانی
- صحافی - گرافیک:
- کاشیکاری:

ب) محل هنر نمایی

ج) جهت یابی هنر برای خدا و تزئین خانه خدا

د) عبادت هنری قرائت کتابت اذان

ه) تعامل هنر های متفاوت در مسجد

و) مسجد محل نگهداری و حفظ انواع هنرها در کشورها

مسجد محل مرمت و تعمیر هنر های در حال انقراض

مسجد محل تشویق و ترویج از هنرمندان

مسجد محل احیاء هنر های تاثیر گذار و جلوگیری از هنر های مخدر

و) رشد هنر – در کشور های اسلامی اگر مسجد نبود هر رشدی نداشت چون جای

عرضه هنر و هنر نمائی نمی شود.

ز) تشویق هنرمندان اگر تشویقی از هنرمندان شود با تندیس است ولی اگر در مسجد

تشویق شوند ماندگار است و ای کاش روزی بیاید که برای تشویق هر هنرمندی مسجدی

بنامش بسازند تا باقی بماند.

ح) اجر و پاداش کار هنری

۱۴) کار کردهای اقتصادی

- مرکز آموزش فقه کسب
- روحیه تلاش، تولید،
- ایجاد روحیه

- صرفه جویی
- تعاون و اعتماد
- رسیدگی به مستمندان
- مسجد و امنیت اقتصادی
- شکر نعمت
- اشتغال زایی
- رشد و فعالیت بیشتر مراکز اقتصادی
- صندوق های قرض الحسنه وابسته به مساجد
- ایجاد روحیه سخاوت، اینثار اقتصادی

۱۵) منابع مالی مساجد

- موقوفات
- نذورات
- وصایای مالی
- زکات
- الف مال
- ب) فطره
- هدایا
- درآمدهای املاک و اموال مسجد

۱۶) آداب مسجد

الف) آداب بیش از رفتن مسجد

- طهارت
- نگاه در آینه
- رسیدگی به وضع سروصورت

• پوشیدن لباس تمیز

• معطر کردن خود

ب) آداب در راه مسجد

• به قصد عبادت رفتن

• باطهارت رفتن

• در شب بهتر از روز

• قبل از اذان رفتن

• پیش از همه رفتن

ج) آداب حضور در مسجد

• پیش از نشستن نماز تحیت بخواند

• تنها عبور کند

• حفظ سکوت و آرامش

• انتظار نماز داشته باشد

• به اهل مسجد احترام بگذارد

۱۷) اولیای مسجد

• ولایت عظاما

• واقف، بانی

• امام مسجد

• هیئت امناء

• مدیریت داخلی

• مدیریت مالی

• مدیریت حفظ و نگهداری

• مدیریت خدمات

• مدیریت تبلیغات

• خادم

• مکبر

معماری مسجد

▪ تاریخچه‌ی حسینیه سازی

▪ نکات مثبت و امتیاز حسینیه

▪ نکات منفی

▪ چرا به مساجد کمتر اهمیت می‌دهیم؟

▪ از خود سوال کنیم مسجد ما را به هدف از نهضت امام حسین نزدیکتر می‌کند یا حسینیه؟

▪ اکنون با توجه به سرعت گسترش ساخت حسینیه و امثالهم وظیفه چیست؟

▪ مدیریت سازمان میراث فرهنگی:

▪ امتیازات میراث فرهنگی ما (مسجد):

• (اختیارات واقف و بانی در مدیریت مسجد: